

Handläggare
Samuel Svan
Telefon: 08 508 24 836**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd

Remiss av departementspromemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av SFI-bonus

Svar på remiss från Kommunfullmäktige av remissen av departementspromemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av SFI-bonus (Ds 2013:61)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att lämna tjänsteutlåtandet som sitt svar på remissen
2. Omedelbar justering. Tjänsteutlåtandet skickas till Trafik- och arbetsmarknadsroteln (Rotel II), KF/KS Kansli, Stadshuset, 105 35 Stockholm, RVII-remissvar@stockholm.se, Dnr 001-1428/2013

Kerstin Sandström
StadsdelsdirektörLena Thorson
Avdelningschef

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd har fått departementspromemorian *Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus på remiss* från Kommunfullmäktige för yttrande. I promemorian föreslås förändring i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare samt att lag (2010:538) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare och lag (2009:657) om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare upphör att gälla från och med 2014-07-01.

Den föreslagna förändringen i lag om etableringsinsatser innebär att etableringsplanen för en person som utan godtagbara skäl tackar nej till erbjudet lämpligt arbete ska upphöra och att den enskilde därmed förlorar etableringsersättningen.

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget på förändringar, både i fråga om etableringen och om sfi-bonusen. Den del som avser etableringen ser förvaltningen främst som ett sätt att göra lagstiftningen konsekvent med regeringens intentioner med etableringen. Förvaltningen anser dock att departementet underskattat potentiella konsekvenser för kommuner/stadsdelar dit personer vars etableringsplan upphört att gälla kommer att vända sig för att ansöka om ekonomiskt bistånd. Förvaltningen anser även att departementet borde ha övervägt en modell med nedtrappning av ersättning alternativt med möjlighet till återinträde i etableringsprogrammet.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har remitterat departementspromemorian *Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus* (Ds 2013:67). Promemorian ger förslag på förändringar i bestämmelser som rör etablering för vissa nyanlända invandrare samt förslag om avvecklande av prestationsbaserad stimulansersättning för studier i svenska för invandrare (så kallad sfi-bonus).

Den 1 december 2010 reformerades mottagandet av nyanlända invandrare genom införandet av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Reformen innebar att staten tog över introduktion av nyanlända flyktingar från kommunerna. Staten tog även över försörjningsansvaret för de nyanlända under introduktionstiden (så kallad etableringsersättning). Reformens syfte var att åstadkomma en snabbare etablering på arbetsmarknaden för nyanlända invandrare. Innehållet i den enskildes planering dokumenteras i en så kallad etableringsplan, där delaktighet i upprättad plan är ett grundkrav för rätten till ersättning.

Den målgrupp som omfattas av etableringsreformen är nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande samt deras anhöriga i åldrarna 20-64 år och som har en prestationsförmåga på minst 25 %. Även nyanlända i åldrarna 18-19 år omfattas om de saknar föräldrar i Sverige.

Målsättningen med sfi-bonusen har varit att förkorta tiden i utbildning i svenska för invandrare (sfi) så att deltagarna snabbare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Målgruppen för sfi-bonusen är vissa nyanlända invandrare, i huvudsak flyktingar och andra skyddsbehövande, deras anhöriga och personer som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Personerna ska vara 18-65 år.

För att få sfi-bonus ska den studerande ha uppnått godkänt resultat på sin kurs inom 12 månader. Bonusen betalas ut i tre nivåer beroende på vilken kurs och studieväg som den studerande gått. Kommunen ansöker i efterhand från Statens skolverk om ersättning för utbetalda bonusbelopp och administrativa kostnader.

Ärendet

Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare

Regeringen ville genom etableringsreformen skapa incitament och ökade förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden genom att villkora den nyanländes ersättning med aktivt deltagande i etableringsinsatser. En nyanländ med en etableringsplan kan dock enligt dagens regler avvisa ett erbjudet arbete utan att det leder till några ekonomiska konsekvenser. Ett system motsvarande det som gäller för arbetssökande som uppbär arbetslöshetsersättning bör därför gälla, vilket Statskontoret slagit fast i sin uppföljning. I arbetslöshetsförsäkringen gäller att en arbetssökande ska stängas av från rätt till ersättning om den arbetslöse utan godtagbart skäl avvisat ett erbjudet lämpligt arbete.

I promemorian föreslås att etableringsplanen ska upphöra att gälla när den nyanlande utan godtagbart skäl avvisar ett erbjudet lämpligt arbete om den enskilde har arbete eller arbetssökande som huvudsaklig aktivitet i etableringsplanen. När rätten till etableringsplan upphör har den nyanlande inte längre rätt till etableringsersättning, etableringstillägg eller bostadsersättning. Syftet är att förutsättningarna ska öka för att fler nyanlända ska komma i arbete.

Sfi-bonusen avvecklas

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering har kommit fram till att som en följd av bonusen har 3 %, som

annars inte hade gjort det, fullföljt sin sfi-kurs inom tidsgränsen för bonus. Denna begränsade effekt som verksamheten uppvisat ställs mot att staten utbetalat 61,5 mkr till kommunerna för 2012.

Promemorians förslag och konsekvenser för kommunerna

I promemorian föreslås

- ändring i lagen en om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:197)
- att lagen om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare (2010:538) upphör att gälla från 2014-07-01
- att lagen om försöksverksamhet med prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare (2009:657) upphör att gälla från 2014-07-01.

Eftersom ett begränsat antal nyanlända bedöms avvisa ett erbjudande om lämpligt arbete medför förslaget sammantaget inte några konsekvenser för kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd.

Kommunernas administrativa ansvar för hantering av sfi-bonus upphör.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förändringar i etableringsreformen

Förvaltningen ställer sig i grunden positiv till departementets förslag till förändring i etableringslagstiftningen. Det är otvetydigt så att ett arbete är en stark faktor för hur väl nyanlända ges möjlighet att integreras i det svenska samhället. Att redan från ankomst till Sverige ha fokus på integration på arbetsmarknaden utifrån den enskildes individuella resurser, svagheter och möjligheter är därför viktigt.

Förvaltningen ställer sig dock några frågor utifrån promemorian. Det står klart att den som utan godtagbara skäl tackar nej till erbjudet arbete som anses vara lämpligt förlorar sin rätt till etableringsplan, och därmed även hela etableringsersättningen. Skulle en person i etablering tacka nej till ett arbete står denne därmed utan inkomst, och kommer med största sannolikhet att

behöva vända sig till kommunen för att ansöka om ekonomiskt bistånd. I sin beskrivning av möjliga konsekvenser menar departementet att denna risk inte bedöms som särskilt omfattande. Det är svårt att uttala sig om detta då uppgifter saknas om hur många som hittills tackat nej till erbjudet arbete samt hur många som förväntas göra det. Förvaltningen bedömer dock att det inte är otänkbart att de kommuner/stadsdelar som tar emot personer som förlorat sin etableringsersättning får kännbara ekonomiska konsekvenser. Framför allt finns risken över tid, om de som vänder sig till kommunen blir långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Detta borde vägas in i konsekvensbeskrivningen.

Att inte heller möjliggöra för ett återinträde i etableringen ser förvaltningen som problematiskt. Det framgår inte tydligt av promemorian vad departementet grundar sitt ställningstagande i frågan på, endast att ”införa ett åtgärdssystem så som i arbetslöshetsförsäkringen kräver större anpassningar av regelverket för etableringsuppdraget”. Att helt omöjliggöra återinträde kan öka riskerna för att de som förlorar rätten till etableringsplan i stället blir långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd om de inte snabbt efteråt hittar annan försörjning. Det anser förvaltningen ökar på den risk för konsekvenser som nämnts ovan, samt att den enskilde drabbas oskäligt hårt av ett enda beslut.

Avslutningsvis kan förvaltningen se att departementets förslag framför allt handlar om att göra lagstiftningen konsekvent med regeringens intentioner. Det finns knapphändiga uppgifter om hur många som i dagsläget väljer att avböja ett arbete, och det är därför svårt att uppskatta hur många som genom lagändringen skulle välja att tacka ja till samma arbete. De föreslagna förändringarna handlar alltså inte om att åtgärda ett problem, utan att skapa en stringens mellan lagens utformning och lagstiftarens intentioner. Förvaltningen ser ett värde i det, och är som nämnt ovan i grunden positiv till förändringen. Med ovan beskrivna reservationer ska den delen av remissen anses besvarad.

Avvecklande av sfi-bonus

Gällande förslaget att avveckla den prestationsbaserade sfi-bonusen har förvaltningen inget att anföra. Remissen i sin helhet ska därmed anses vara besvarad.

Bilagor

- 1 Departementspromemorian Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända och avveckling av sfi-bonus (Ds 2013:64)